

Hallituksen esitys Eduskunnalle kansanedustajain eläkeliksi ja perhe-eläkeläiksi.

Eduskunnan kansliatoimikunta on Valtioneuvostolle osoitetussa, 28 päivälle kesäkuuta 1966 päivätyssä kirjeessä kiinnittänyt huomiota siihen, että kansanedustajan oikeudesta eläkkeeseen annettu laki on rakennettu monissa kohdin erilaisille periaatteille kuin kuluvan vuoden alusta voimaan tullut valtion uusi eläkelainsäädäntö ja että kansanedustajain perhe-eläkettä koskevat säännökset eivät vastaa nykyisiä valtion viran ja toimen haltijain perhe-eläkesäännöksiä.

Eläke

Kansanedustajan eläkkeestä on voimassa 20 päivänä elokuuta 1948 annettu laki kansanedustajan oikeudesta eläkkeeseen (618/48). Sen säännöksiin perustuva kansanedustajan eläkeoikeus rakentuu pääasiallisesti samoille perusteille kuin valtion virkamiesten eläkeoikeus.

Kansanedustajan oikeudesta eläkkeeseen annetun lain voimaan tullessa oli valtion virkamiesten osalta voimassa valtion viran tai toimen haltijan oikeudesta eläkkeeseen 30 päivänä joulukuuta 1924 annettu laki (323/24), joka oli ensimmäinen yhtenäinen valtion kaikkia viran ja toimen haltijoita koskeva eläkelaki. Viimeksi mainittua lakia laadittaessa oli lähdetty ns. elatusteoriasta, jonka mukaan oikeutta eläkkeeseen pidetään eläke- tai eläkeläisenä korvauksena siitä, että virkamies on asettanut työvoimansa valtion käytettäväksi.

Kansanedustajan oikeudesta eläkkeeseen annetun lain voimaantulon jälkeen on tapahtunut, suurelta osalta virkamiesten palkkalainsäädännön kehityksen johdosta, vuonna 1950 virkamieseläkkeiden uudelleenjärjestely, jonka tuloksena annettiin 30 päivänä syyskuuta 1950 laki virkamieseläkkeistä (459/50). Tämä laki rakentui samalle pohjalle kuin vuo-

den 1924 virkamiesten eläkelaki. Vuoden 1950 laki toi mukanaan kuitenkin myös selviä asiallisia muutoksia, joiden joukossa eräs tärkeimmistä oli eläkeajan laskemisen alkamisen alarajan alentuminen 30 ikävuodesta 21 ikävuoteen. Kansanedustajan oikeudesta eläkkeeseen annetussa laissa, joka on ollut muuttamattomana voimassa muutoin paitsi että eläkkeen määrää on nostettu, tuo alaraja on vieläkin 30 vuotta.

Kuluva vuoden alusta on tullut voimaan uusi valtion eläkelaki. Se ja siihen liittyvä lainsäädäntö rakentuvat kokonaan uudelle periaatteelle, ns. ansaintaperiaatteelle. Tämä tietää sitä, että eläkettä pidetään virkaksi työsuhdetta luonnostaan seuraavana osana siten, että eläke-etu otetaan huomioon palkan suuruutta arvosteltaessa, ja katsotaan virkasuhteen kestäessä ansaittavaksi, ikään kuin näkymättömäksi palkan osaksi, joka säästyy vanhuuden tai työkyvyttömyyden varalle. Valtion uuden eläkelain piiriin kuuluvat poikkeuksetta kaikki valtion palveluksessa olevat sekä myös eduskunnan oikeusasiamies sekä eduskunnan, eduskunnan oikeusasiamiehen ja eduskunnan kirjaston viran ja toimen haltijat.

Kun ei voida pitää asianmukaisena, että kansanedustajien eläkettä koskeva laki jää virkamiesten vanhimman eläkelainsäädännön pohjana oleviin vanhentuneiksi katsottaviin periaatteisiin rakentuvaksi, Hallitus on katsonut tarpeelliseksi ryhtyä toimenpiteisiin uuden kansanedustajain eläkelain aikaansaamiseksi.

Kansanedustajain eläkejärjestelmä sisältää kuitenkin myös eräitä perusteita, joiden johdosta se eroaa virkamiesten eläkejärjestelmästä. Niinpä on katsottu, että 20 vuotta edustajana toiminut on jo niin pitkän ajan saanut osakseen valitsijain luottamuksen ja niin kauan osallistunut valtiolliseen elämään,

että tuo aika oikeuttaa täyden eläkkeen saamiseen. Virkamiehen on sensijaan katsottu tarvitsevan siihen vähintään 30 eläkevuotta.

Syyt, joiden johdosta kansanedustajan eläkeoikeus on ollut järjestettävä virkamiesten eläkeoikeudesta poikkeavalla tavalla, edellyttävät, ettei huononnetta kansanedustajain eläkejärjestelmän niistä perusteita, joissa se eroaa virkamiesten eläkejärjestelmästä. Tämän mukaisesti tulisi säilyttää mainittu periaate, että täysi eläke myönnetään kahdenkymmenen edustajavuoden perusteella, sekä niin ikään kansanedustajalle samanaikaisesti tulevien erilaisten eläkkeiden tähänastinen yhteensovittaminen. Toiselta puolelta taas kuluvan vuoden alussa voimaan tulleen valtion eläkejärjestelmän sisältämät uudet periaatteet, kuten karenssi- eli odotusajan lyhentäminen, tulisi ulottaa koskemaan myös kansanedustajia.

Kansanedustajan oikeudesta eläkkeeseen annetun voimassa olevan lain mukaan kansanedustajalla on oikeus vanhuuseläkkeeseen, mutta ei työkyvyttömyyseläkkeeseen. Kun uusimmassa valtion eläkejärjestelmässä on työkyvyttömyyseläketurvaa huomattavasti tehostettu eikä voitane löytää perusteita sille, että kansanedustajat olisi jätettävä työkyvyttömyyseläketurvan ulkopuolelle, Hallituksen mielestä kansanedustajille olisi säädettävä soveltuvin kohdin samanlainen työkyvyttömyyseläketurva kuin valtion eläkelaisissa.

Kansanedustajan vanhuuseläkkeen saamisen edellytykseksi ehdotetaan säädettäväksi, niin kuin tähänkin asti, että edustaja on saavuttanut 60 vuoden iän ja että edustajan toimi on päättynyt (2 §). Sen sijaan säännös 10 vuoden karenssi ajasta olisi kansanedustajan toimen laatuun nähden poistettava. Valtion uudessa eläkejärjestelmässä karenssi aika on lyhennetty tähänastisesta 10 vuodesta neljäksi kuukaudeksi.

Työkyvyttömyyseläkkeen saamisen edellytyksenä tulisi olla, vastaavasti kuin valtion eläkelaisissa, että kansanedustaja sairauden, vian tai vamman johdosta on käynyt työkyvyttömäksi todennäköisesti vähintään vuoden ajaksi (3 §). Työkyvyttömyyseläkkeen saamista tulisi, edelleen valtion eläkelain mukaisesti, rajoittaa niissä, käytännössä tuskin esiintyvissä tapauksissa, että edustaja on aiheuttanut työkyvyttömyyden tahallaan tai että se on aiheutunut törkeästä tuottamuksesta tai että sairaus, vika tai vamma on

saatu rikollisella teolla. Rajoitus tulisi säätää myös sellaiseen sairauteen, vikaan tai vammaan nähden, joka on ollut jo edustajan-toimen alkaessa.

Eläke aika tulisi laskea, samoin kuin voimassa olevassa kansanedustajan eläkettä koskevassa laissa, jokaiselta vaalikaudelta, joksi edustaja on valittu, vaalien toimittamiskuukauden alusta lähinnä seuraavien vaalien toimittamiskuukauden alkuun (4 §). Varamiehen tullessa edustajaksi hänen eläke aikansa laskeminen alkaisi siitä, kun hän ryhtyi tointaan hoitamaan. Niin kuin edellä jo on mainittu, voimassa olevan lain mukaan eläkeajan laskeminen alkaa siitä, kun edustaja täyttää 30 vuotta. Kuluvan vuoden alussa voimaan tullessa valtion eläkelaisissa tuo alaraja on 23 vuotta. Kun valtiopäiväjärjestyksen 7 §:n mukaan, verrattuna 6 §:ään, kansanedustajan vaalikelpoisuusraja on 21 vuotta, ja käytännössä on harvinaista, että joku valitaan kansanedustajaksi 23 vuotta nuorempana, eläkeajan laskemisen alkamista koskevan säännöksen säilyttäminen kansanedustajan eläkelaisissa on Hallituksen mielestä tarpeetonta.

Valtion uuden eläkelain mukaan eläkkeen perusteena on eläkkeensaajan kokonaisansio. Kansanedustajan eläkettä ei tämän muutoksen jälkeen liene mitään syytä erikseen sitoa tiettyyn valtion viran palkkausluokkaan, niin kuin tähän asti, vaan sopivin kansanedustajan eläkkeen peruste on edustajanpalkkio, joka jo on sidottu palkkausluokkaan. Kun edustajanpalkkio tällä hetkellä kuitenkin on pienempi kuin B 1 palkkausluokan mukainen palkkaus, jonka viimeksi mainitun perusteella kansanedustajan eläke nykyisin määrätään, tulisi eläkkeen perusteeksi määrätä vähintään tuota palkkausta vastaava palkkio. Valtiovarainvaliokunnan tai ulkoasiainvaliokunnan jäsenille edustajanpalkkiosta annetun lain (328/47) mukaan suoritettavia erityisiä palkkioita tuskin on syytä ottaa lukuun eläkkeen perustetta määrättäessä, sillä tämä aiheuttaisi sen, että edustajat joutuisivat keskenään eri asemaan.

Eläkkeen määrä on ehdotuksessa esitetty laskettavaksi saman laskutavan mukaan kuin valtion uudessa eläkelaisissa, kuitenkin niin, että eläkkeen enimmäismäärän ansainta-ajaksi riittää 20 vuotta (6 §). Sen mukaisesti eläkkeen määräksi tulisi 11/40 %

kuukauden eläkeajalta eli 3.3 % vuoden eläkeajalta eläkkeen perusteena olevasta edustajan kuukausipalkkiosta. Valtion eläkelain mukaan eläkkeen ansainta-aika lasketaan kahden eri laskutavan mukaan: Jos eläkkeen saaja eläketapahtuman sattuessa ei ole enää valtion palveluksessa, eläkkeen enimmäismäärän ansainta-aika on 40 vuotta, mutta jos eläkkeen saaja tuolloin on valtion palveluksessa, ansainta-aika on 30 vuotta. Kansanedustajan tehtävän laadun on kuitenkin katsottava edellyttävän, ettei tehdä eroa eläketapahtuman sattuessa edustajana olevan ja edustajantoimesta pois jääneen välillä.

Eläkkeen myöntäminen on ehdotettu siirrettäväksi valtiokonttorille, jolle yhä useampien eläkkeiden myöntäminen on keskitetty (1 ja 7 §). Tätä on pidettävä tarpeellisenä ennen kaikkea sen takia, että työkyvyttömyyseläkkeiden myöntämisessä saavutettaisiin yhtenäisyys, varsinkin kun otetaan huomioon että lakiehdotuksessa on ehdotettu varattavaksi kansanedustajalle mahdollisuus saada sitova ennakkotieto eläkeasiassa.

Kansanedustajan oikeudesta eläkkeeseen annetun nykyisen lain 6 §:n mukaan eläke, jota ei ole haettu kuuden kuukauden kuluessa eläketapahtumasta lukien, maksetaan hakemuksen antamispäivää seuranneen kuukauden alusta. Lakiehdotuksessa on esitetty taannehtivuusaika pitennettäväksi samaksi kuin valtion eläkelaisissa eli vuodeksi siten, että pätevistä syistä, esim. tapauksissa, joissa työkyvyttömyys on kauan epäselvä, eläke voidaan myöntää taannehtivasti pitemmältäkin ajalta (7 § 2 mom.).

Kun kansanedustaja voi saavuttaa oikeuden useilla eri perusteilla tulevaan eläkkeeseen, eläketurvan tarkoituksen kannalta ei voine olla perusteltua maksaa kaikkia eläkkeitä lyhentämättöminä. Tämän vuoksi eri eläkkeet tulisi jollakin tavalla sovittaa yhteen ja vähentää ylittävä osa. Kansaneläkkeen tarkoituksen ja valtion uudessa eläkelaisissa omaksutun kannan huomioon ottaen kansaneläkkeen perusosa, tapaturmavakuutuslain säännöksiin perustuva elinkorko, liikennevakuutuslain nojalla myönnetty omaan vammaan perustuva jatkuva korvaus ja so-tilasvammalain mukainen elinkorko ovat sellaisia, jotka maksettaessa tulisi vähentää kan-

sanedustajan täydestä eläkkeestä. Nykyisessä kansanedustajan oikeudesta eläkkeeseen annetun lain 10 §:ssä on säädetty, että jos edustaja saa muuta eläkettä valtion varoista, tuon lain mukaan maksettavasta eläkkeestä vähennetään puolet, kuitenkin enintään puolet edellä tarkoitusta muusta eläkkeestä siihen ehkä maksettavine lisäyksineen. Jos eläkkeiden yhteinen määrä on suurempi kuin ylin valtion peruspalkkaiselle viran haltijalle maksettava eläke lisäyksineen, on tuon lain mukaan maksettavaa eläkettä vielä lyhennettävä sillä määrällä, joka ylittää mainitun ylimmän eläkkeen. Hallituksen mielestä edustajana toimineelle maksettavan muun eläkkeen asettama rajoitus edustajantoimesta tulevan eläkkeen saamiseksi, joka rajoitus on tullut Tanskan lainsäädännöstä, tulisi säilyttää ja ulottaa koskemaan muitakin kuin valtion varoista maksettuja peruseläkkeitä. Näiden tulisi olla samat kuin ne, jotka työntekijäin eläkelain (395/61) 8 §:n mukaan otetaan eläkkeiden yhteensovittamisessa huomioon. Sensijaan rajoitus ei koskisi vapaaehtoisia lisäetuja.

Uutena säännöksenä lakiehdotuksessa on se, että kansanedustajan eläkkeen määrä tarkistetaan siten kuin valtion eläkelain mukaiset eläkkeet (10 §). Tämä säännös on tarpeellinen, koska valtion eläkkeiden tarkistamisesta 9 päivänä kesäkuuta 1960 annetun lain (278/60) 1 §:n 8 kohdan mukaan, sellaisena kuin se on muutettuna 20 päivänä toukokuuta 1966 annetulla 1 päivänä tammi-kuuta 1967 voimaan tulleella lailla, tarkistetaan vain ne eläkkeet, jotka sen mukaan kuin laissa tai asetuksessa erikseen on säädetty, määrätään valtion viran tai toimen haltijain eläkkeistä voimassa olevien saman pykälän säännöksiin sisältyvien perusteiden mukaisesti.

Lakiehdotuksen 11 §:ään on otettu eläkkeen maksamisen rajoituksia koskevat säännökset. Nämä vastaavat valtion eläkelain säännöksiä. Kansanedustajan oikeudesta eläkkeeseen annetussa voimassa olevassa laissa olevat säännökset eläkeoikeuden menettämisestä sen takia, että kansanedustaja julistetaan edustajantoimensa menettäneeksi, tai eläkkeen maksamisen epäminen sen vuoksi, että edustaja ryhtyy vieraan vallan palvelukseen tai on ollut yhtäjaksoisesti ulkomailla kolme vuotta taikka joutuu muusta

syystä kuin holhouksen alaiseksi asettamisen takia vaalioikeutta vaille, jäävät pois.

Valtion eläkelain 18—20 §:ään sisältyvät säännökset työkyvyttömyyseläkkeen lakkauttamisesta, sen maksamisen keskeyttämisestä ja maksettavan määrän alentamisesta sekä työkyvyttömyyseläkkeen muuntamisesta vanhuuseläkkeeksi sisältävät Hallituksen mielestä periaatteet, jotka täysin sopivat myös kansanedustajan työkyvyttömyyseläkkeeseen nähden. Näin onkin vastaavat säännökset soveltuvin osin otettu lakiehdotuksen 12—14 §:ksi.

Jo edellä on mainittu, että lakiehdotuksen mukaan eläkeasiassa voidaan antaa ennakkotieto (16 §). Tätä tietä voitaisiin periaatteellista merkitystä omaavat kysymykset saada etukäteen ratkaistaviksi. Ennakkotiedosta olisi voimassa soveltuvin kohdin, mitä valtion eläkelain mukaisten eläkkeiden osalta on säädetty (18 §).

Muutoksenhaku valtiokonttorin antamasta eläkepäätöksestä tapahtuisi muutoksenhausta hallintoasioissa annetun lain (154/50) mukaisesti (17 §). Niin kuin valtion eläkelakiin perustuvissa eläkeasioissa, myös lakiehdotuksen mukaisissa asioissa valtiota edustaisi valtiokonttorin eläkeasiamies, jolla olisi oikeus hakea muutosta eläkepäätökseen.

Eläkkeen maksaisi valtiokonttori. Eläkkeen myöntämisestä ja maksamisesta olisi voimassa soveltuvin kohdin, mitä valtion eläkelain mukaisten eläkkeiden osalta on säädetty (18 §).

Kansanedustajan oikeudesta eläkkeeseen annetun nykyisen lain mukaan eduskunnan kansliatoimikunta voi myöntää ylimääräisen eläkkeen sellaiselle edustajana toimineelle, jota mainittu laki ei koske. Kun lakiehdotuksen mukaan kansanedustaja poikkeuksetta tulisi saamaan vakinaisen eläkkeen, mahdollisuutta ylimääräisen eläkkeen myöntämiseen ei tulisi säilyttää tässä muodossa. Toiselta puolen voi kuitenkin olla tapauksia, joissa ylimääräisen eläkkeen myöntäminen olisi paikallaan. Tämän varalta on lakiehdotukseen otettu säännös siitä, että kansliatoimikunta edelleen voi myöntää, milloin erityisiä syitä on, ylimääräisiä eläkkeitä, joiden osalta on muutoin soveltuvin kohdin noudatettava, mitä valtion ylimääräisistä eläkkeistä on voimassa (19 §).

Lakiehdotuksen voimaantulosäännös vastaa valtion eläkelain voimaantulolakea (22 §).

Sen mukaisesti ehdotukseen on otettu säännös siitäkin, että kansanedustajalla on mahdollisuus valita vanhan ja uuden eläkejärjestelmän välillä.

Perhe-eläke

Kansanedustajan kuoltua suoritettavasta perhe-eläkkeestä on nykyisin voimassa vain kansanedustajan oikeudesta eläkkeeseen annetun lain 11 §:n 2 momentin säännös, jonka mukaan edustajana toimineen leskelle ja orvoiksi jääneille lapsille voidaan, jos olosuhteet ovat säällittävät, myöntää valtion varoista ylimääräinen eläke. Kansanedustajan edunsaajilla ei näin ollen ole oikeutta perhe-eläkkeen, hautausavun tai hautauskustannusten korvauksen saamiseen, vaan eläkkeen myöntäminen riippuu kansliatoimikunnan harkinnasta.

Hallituksen mielestä vakinaisen perhe-eläkkeen saamiseen oikeuttavan järjestelmän ulottaminen kansanedustajiin on asianmukaista. Tämän vuoksi on laadittu ehdotus kansanedustajain perhe-eläkelainsäädännön rakentuu valtion virkamiesten nykyisen perhe-eläkelainsäädännön pohjalta. Laki tulisi sovellettavaksi 1 päivästä tammikuuta 1967.

Valtion virkamiesten perhe-eläkejärjestelmän uudistaminen on parhaillaan Hallituksessa vireillä ja sen yhteydessä tulee kiinnitettäväksi huomiota myös kansanedustajan perhe-eläkkeeseen.

Kustannukset

Ehdotus kansanedustajain eläkelainsäädäntään nykyiseen kansanedustajan oikeudesta eläkkeeseen annettuun lakiin verrattuna useita muutoksia, tärkeimpänä työkyvyttömyyseläketurvan sisällyttäminen kansanedustajain eläkejärjestelmään. On selvää, että valtion eläkemenot nousisivat muutoksen johdosta. Kun otetaan huomioon, että uuden järjestelmän vaikutus kasvaisi vasta vähitellen ja että eläkkeen saajia on suhteellisen vähäinen määrä, voidaan kuitenkin todeta, että uusi laki ei sanottavasti lisäisi valtion eläkemenoja.

Edellä olevan perusteella annetaan Eduskunnan hyväksyttäväksi seuraavat lakiehdotukset:

Kansanedustajain eläkelaki.

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 §.

Kansanedustajalla on oikeus saada valtion varoista vanhuus- ja työkyvyttömyyseläkettä siten kuin tässä laissa säädetään.

Kansanedustajan eläketurvasta huolehtii valtiokonttori.

2 §.

Vanhuuseläkkeen saamisen edellytyksenä on, että kansanedustaja on saavuttanut 60 vuoden iän ja että edustajantoimi on päätynyt.

Milloin vanhuuseläkkeen saaja valitaan kansanedustajaksi, hänellä on oikeus tuon edustajantoimen päätyttyä saada tämän lain nojalla vain yksi eläke.

3 §.

Työkyvyttömyyseläkkeen saamisen edellytyksenä on, että kansanedustaja edustajantoimen kestäessä on käynyt sairauden, vian tai vamman johdosta kykenemättömäksi sanottuun toimeen todennäköisesti vähintään vuoden ajaksi, työkyvyttömyyden alkamisesta kulunut aika mukaan luettuna, taikka että edustaja edustajantoimen päätyttyä on käynyt yhtä pitkäksi ajaksi kykenemättömäksi virkaan tai työhön, jota ikä, ammattitaito ja muut seikat huomioon ottaen on pidettävä hänelle sopivana ja kohtuullisen toimeentulon turvaavana, tai saanut virka- tai työsuhteeseen perustuvan, työntekijäin eläkelain (395/61) 8 §:n 4 momentissa mainitun työkyvyttömyyseläkkeen.

Työkyvyttömyyseläkettä ei myönnetä tai sen määrää alennetaan, jos edustaja on aiheuttanut työkyvyttömyytensä tahallaan. Eläkkeen määrää voidaan alentaa, jos työkyvyttömyys on aiheutunut edustajan törkeästä tuottamuksesta tahi jos hän on saanut sairauden, vian tai vamman rikollisella teolla.

Milloin työkyvyttömyys aiheutuu sellaisesta sairaudesta, viasta tai vammasta, joka edustajalla oli edustajantoimen alkaessa, hänellä on oikeus työkyvyttömyyseläkkeeseen edustajantoimen perusteella vain, jos hän on tullut työkyvyttömäksi aikaisintaan vuoden kuluttua sanotun toimen alkamisesta.

4 §.

Eläkeajaksi luetaan jokaiselta vaalikaudelta, joksi kansanedustaja on valittu, edustajanvaalien toimittamiskuukauden 1 päivän ja lähinnä seuraavien vaalien toimittamiskuukauden 1 päivän välinen aika. Jos varamies kutsutaan edustajaksi, hänen oikeutensa lukea hyväksi eläkeaikaa alkaa siitä, kun hän ryhtyi tointaan hoitamaan. Edustajantoimen lakatessa kesken vaalikauden lakkaa myös eläkeajan hyväksi lukeminen.

Eläkeajaksi työkyvyttömyyseläkettä var- ten luetaan myös työkyvyttömyyden alkamisen ja 60 vuoden iän saavuttamisen välinen aika, jos työkyvyttömyys on alkanut kansanedustajan toimikauden aikana tai ennen kuin vuosi on kulunut sen päättymisestä, ei kuitenkaan siinä tapauksessa, että edustaja tullessaan toimikauden päätyttyä työkyvyttömäksi on virka- tai työsuhteessa, johon liittyy eläketurva, ja hän tämän perusteella on saavuttanut oikeuden työkyvyttömyyseläkkeen saamiseen siten, että eläkeajaksi luetaan työkyvyttömyyden alkamisen ja eläkeiän saavuttamisen välinen aika tai vastaava ansio.

Eläkeajaksi luetaan niin ikään aika, jona kansanedustaja on saanut 2 momenttia soveltaen myönnettyä työkyvyttömyyseläkettä, milloin hänelle myöhemmin vanhuuden tai uuden työkyvyttömyyden johdosta on myönnettävä eläke tämän lain nojalla.

Eläkeaikaa luettaessa kukin ajanjakso otetaan huomioon vain yhteen kertaan.

Eläke aika lasketaan täysin kuukausin.

5 §.

Eläkkeen perusteena on edustajanpalkkiosta annetun lain (328/47) mukaan kansanedustajalle kuukaudelta suoritettava edustajanpalkkio, kuitenkin vähintään valtion B 1 palkkausluokkaan kuuluvasta virasta kuukaudelta suoritettavaa peruspalkkaa vastaava määrä.

6 §.

Eläkkeen määrä on jokaiselta eläkeajaksi luetulta täydeltä kuukaudelta eläkkeen pe-

rusteena olevasta edustajanpalkkiosta tai määrästä 11/40 prosenttia.

Eläkkeen enimmäismäärä on 66 prosenttia eläkkeen perusteena olevasta palkkiosta tai määrästä.

7 §.

Eläke myönnetään hakemuksesta.

Eläkettä ei ilman pätevää syytä myönnetä takautuvasti pitemmältä kuin vuoden ajalta ennen eläkehakemuksen tekemistä.

8 §.

Jos kansanedustajalle myönnetty eläke sekä hänelle maksettavat kansaneläkkeen perusosa, tapaturmavakuutuslain säännöksiin perustuva elinkorko, liikennevakuutuslain nojalla myönnetty omaan vammaan perustuva jatkuva korvaus ja sotilasvammalain mukainen elinkorko yhteenlaskettuina ylittävät 66 prosenttia eläkkeen perusteena olevasta, 5 §:ssä mainitusta palkkiosta tai määrästä, ylittävä osa vähennetään tämän lain mukaisesta eläkkeestä sitä maksettaessa.

Jos kansanedustajan eläkkeen saaja saa työntekijäin eläkelain 8 §:n 4 momentissa mainittua peruseläkettä tai muuta siihen verrattavaa virka- tai työsuhteeseen perustuvaa eläkettä taikka merimieseläkelain nojalla vanhuus- tai työkyvyttömyyseläkettä, vähennetään 1 momentin mukaan maksettavasta eläkkeestä puolet, kuitenkin enintään puolet edellä tarkoitettujen virka- tai työsuhteeseen perustuvien eläkkeiden yhteismäärästä. Jos eläkkeiden yhteinen määrä senkin jälkeen on suurempi kuin 66 prosenttia valtion ylimmästä peruspalkkaisesta virasta kuukaudelta suoritettavasta peruspalkasta, ylittävä osa vähennetään 1 momentin mukaan maksettavasta eläkkeestä.

Kuukausieläkkeen määrä tasoitetaan lähimpään täyteen markkamäärään. Jos kaksi lukua on tällaisena lähimpänä lukuna, tasointi suoritetaan suurempaan niistä.

9 §.

Eläke maksetaan kuukausittain sen kuukauden alusta, jolloin oikeus eläkkeen saamiseen syntyi, kuitenkin aikaisintaan siitä ajankohdasta, jolloin oikeus palkkion saamiseen edustajantoimesta päättyy.

Jos työkyvyttömyyseläke on myönnetty takautuvasti ja jos eläkkeen saajalle samalta ajalta sen sairauden, vian tai vamman joh-

dosta, joka on aiheuttanut eläkkeen perusteena olevan työkyvyttömyyden, on maksettu päivärahaa sairausvakuutuslain nojalla, päivärahaa vastaava osa eläkkeestä suoritetaan sairausvakuutusrahastolle.

10 §.

Eläkkeen määrä tarkistetaan siten kuin valtion eläkelain (280/66) 16 §:ssä on sanottu laissa tarkoitettujen eläkkeiden osalta säädetty.

11 §.

Eläkkeen saajalle ei makseta eläkettä siltä ajalta, jona hän eläkkeen myöntämisen jälkeen uudelleen kansanedustajaksi valittuna saa edustajanpalkkiota. Eläke maksetaan siitä riippumatta, saako eläkkeen saaja palkkausta valtiolta tai muuta palkkaa, mikäli jäljempänä ei toisin säädetä.

Jos eläkkeen saaja on rangaistuslaitoksessa kärsimässä vapausrangaistusta tai sakon muuntorangaistusta taikka jos hänet on määrätty pakkolaitokseen, työlaitokseen, pakko-työlaitokseen, päihdyttävien aineiden väärinkäyttäjien huollosta annetussa laissa (96/61) tarkoitettuun huoltolaan tai muuhun niihin verrattavaan laitokseen, eläkkeen maksaminen keskeytetään siksi ajaksi, minkä laitoksessa olo kestää kolmea kuukautta kauemmin.

Jos eläkkeen saajalla on omaisia, joista hän lain mukaan on velvollinen pitämään huolta, eläke tai osa siitä voidaan 2 momentin estämättä maksaa asianomaiselle sosiaalilautakunnalle käytettäväksi eläkkeensaajan omaisten huoltoon.

12 §.

Työkyvyttömyyseläke lakkautetaan, sen maksaminen keskeytetään tai maksettavaa määrää alennetaan, jos eläkkeen saaja, sen jälkeen kun se aika, joksi hänet on valittu kansanedustajaksi, on kulunut, mutta ennen kun hän on saavuttanut 60 vuoden iän, todetaan ansiotyöhön kykeneväksi ja jos hänelle on tarjolla sellaista valtion tai muuta ansiotyötä, jota ikä, ammattitaito ja muut seikat huomioon ottaen on pidettävä hänelle sopivana ja kohtuullisen toimeentulon turvaavana.

Jos työkyvyttömyyseläkkeen saaja ilman hyväksyttävää syytä kieltäytyy valtion kustannettavasta hänen työkykynsä palauttamista tarkoittavasta lääkintähuollosta, koulutuksesta tai työhuollosta, hengenvaarallisen

pidettävää hoitotoimenpidettä lukuunottamatta, eläkkeen maksaminen keskeytetään tai maksettavaa määrää alennetaan.

Työkyvyttömyyseläke, joka on myönnetty 3 §:n 1 momenttia soveltaen sillä perusteella, että eläkkeen saaja on saanut työntekijäin eläkelain 8 §:n 4 momentissa mainitun työkyvyttömyyseläkkeen, lakkautetaan, sen maksaminen keskeytetään tai maksettavaa määrää alennetaan kuitenkin vain, jos eläkkeen myöntämisen perusteena olevaan eläkkeeseen nähden menetellään siten.

13 §.

Jos eläkkeen saaja, jolta 4 §:n 2 momenttia soveltaen myönnetty työkyvyttömyyseläke on lakkautettu, myöhemmin tulee saman sairauden, vian tai vamman johdosta uudelleen työkyvyttömäksi, hänelle myönnetään työkyvyttömyyseläke samojen perusteiden mukaan kuin lakkautettu eläke.

14 §.

Työkyvyttömyyseläke muuttuu vanhuuseläkkeeksi eläkkeen saajan saavuttaessa 60 vuoden iän.

15 §.

Eläkkeen saaja menettää oikeutensa eläkerään, jota ei ole nostettu kolmen vuoden kuluessa sen kalenterivuoden päättymisestä, jonka aikana se on erääntynyt maksettavaksi.

16 §.

Eläkeasiassa voidaan antaa ennakkotieto, jos se katsotaan hakijalle erityisen tärkeäksi. Kun hakija nojautuu ennakkotiedon sisältävään päätökseen, ennakkotietoa on noudatettava annettaessa eläkepäätös henkilölle, jota ennakkotieto koskee, edellyttäen, että eläke myönnetään niiden säännösten nojalla, joihin ennakkotieto perustuu. Ennakkotiedosta saadaan kuitenkin poiketa eläkkeen hakijan eduksi.

17 §.

Asianosainen ja valtiokonttorin eläkeasiamies, joka on tyytymätön valtiokonttorin päätökseen eläkettä koskevassa asiassa, saa hakea siihen muutosta valittamalla korkeimpaan hallinto-oikeuteen siten kuin on säädetty muutoksenhausta hallintoasioissa annetussa laissa (154/50). Eläkeasiamiehen valitusaika luetaan päätöksen tekemisestä.

Päätöksen, jolla on kieltäydytty antamasta tämän lain 16 §:ssä tarkoitettu ennakkotieto, ei saa hakea muutosta.

Päätös saadaan panna täytäntöön lainvoimaa vailla olevana, jollei muutoksen hakeneminen täytäntöönpanon vuoksi käy hyödyttömäksi tai valitusviranomaisen kiellä täytäntöönpanemista.

18 §.

Eläke, jota ei ole lakkautettu tai jonka maksamista ei ole keskeytetty, maksetaan sen kuukauden loppuun, jonka aikana eläkkeensaaja on kuollut.

Eläkkeen myöntämisestä ja maksamisesta sekä ennakkotiedosta on muutoin soveltuvin kohdin voimassa, mitä valtion virkamiesten eläkkeistä on säädetty. Eduskunnan kansliatoimikunnan on eläkkeiden maksamisen valvontaa varten ilmoitettava valtiokonttorille tiedossaan olevista, asiaan vaikuttavista seikoista.

Kunnan ja muun julkisoikeudellisen yhteisön viranomainen tai laitos, eläketurvakeskus, vakuutus- ja eläkelaitos sekä sairaala ovat velvolliset pyynnöstä antamaan maksutta valtiokonttorille hallussaan olevat tiedot, jotka voivat vaikuttaa käsiteltävänä olevan eläkeasian ratkaisemiseen, noudattaen kuitenkin, mitä muussa laissa on salassapitovelvollisuudesta säädetty. Lääkärin lausunnosta ja -todistuksesta on kuitenkin suoritettava kohtuullinen korvaus.

19 §.

Milloin erityisiä syitä on, eduskunnan kansliatoimikunta voi hakemuksesta myöntää ylimääräisen eläkkeen kansanedustajana toimineelle. Ylimääräinen eläke ja tämän lain mukainen vakainainen eläke saavat yhteensä olla enintään niin suuret kuin edellä 6 ja 8 §:ssä on vakinaisen eläkkeen määrästä säädetty.

Ylimääräisten eläkkeiden osalta on muutoin soveltuvin kohdin noudatettava, mitä valtion ylimääräisistä eläkkeistä on voimassa.

20 §.

Eläkkeen saaja, jolla on oikeus tämän lain mukaiseen eläkkeeseen, on velvollinen alistumaan siihen, mitä vastaisuudessa mahdollisesti säädetään hänelle samanaikaisesti tulevien eläkkeiden, sairausvakuutus-, tapa-

turvavakuutus-, sotilasvamma- tai liikennevakuutuskorvausten huomioon ottamisesta eläkkeen määrän laskemiseksi.

21 §.

Tarkempia säännöksiä tämän lain soveltamisesta voidaan antaa asetuksella.

22 §.

Tätä lakia sovelletaan 1 päivästä tammikuuta 1967 ja sillä kumotaan kansanedustajan oikeudesta eläkkeeseen 20 päivänä elokuuta 1948 annettu laki (618/48) siihen myöhemmin tehtyine muutoksineen.

Tätä lakia sovelletaan myös vuoden 1962 valtiopäivillä tai sen jälkeen edustajana toimineisiin ja eläkeajan lukeminen alkaa aikaisintaan 1 päivästä toukokuuta 1907. Niillä, joilla ennen tämän lain voimaantuloa sattuneen eläketapahtuman johdosta on oikeus eläkkeeseen aikaisempienkin säännösten nojalla, on oikeus saada se eläke, joka on suurempi. Eläkeasian, joka ennen tämän lain voimaantuloa on rat-

kaistu lainvoimaisella päätöksellä ja joka koskee edellä tarkoitettua eläketapahtumaa, käsittelee valtiokonttori hakemuksesta uudelleen.

Aikaisemmin voimassa olleita säännöksiä sovelletaan 1 momentin säännöksen estämättä henkilöön, joka viimeistään vuoden 1968 aikana kirjallisesti ilmoittaa eduskunnan kansliatoimikunnalle tai valtiokonttorille niin haluavansa, ja ilman tuolloisen ilmoituksen tekemistäkin henkilöön, jolla tämän lain voimaantullessa on kansanedustajan oikeudesta eläkkeeseen annetun, 1 momentissa mainitun lain 1 §:n 1 momentin nojalla oikeus saada eläkettä valtion varoista, mutta jolla ei ole oikeutta eläkkeen saamiseen tämän lain nojalla, sekä, jollei 2 momentista muuta johdu, ennen tämän lain voimaantuloa myönnettyihin eläkkeisiin.

Milloin kansanedustajan oikeudesta eläkkeeseen annetun lain nojalla myönnetyn eläkkeen saaja valitaan kansanedustajaksi, hänellä on oikeus tuon edustajantoimen päätyttyä saada vain yksi kansanedustajan eläke.

Kansanedustajain perhe-eläkelaki.

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 §.

Kansanedustajan kuoltua suoritetaan hänen jälkeensä valtion varoista perhe-eläkettä, hautausapua ja hautauskustannusten korvausta valtion virkamiesten perhe-eläkkeistä ja hautausavusta annetussa laissa (696/56) säädettyjen perusteiden mukaisesti, ja on mainituista eduista muutoinkin voimassa, mitä valtion virkamiesten osalta on säädetty, kuitenkin ottaen huomioon, mitä tässä laissa säädetään.

Perhe-eläketurvasta huolehtii valtiokonttori.

2 §.

Edunjäätäjän palkalla tarkoitetaan edustajanpalkkiota.

3 §.

Mitä valtion virkamiesten 1 §:ssä mainittuja etuja koskevissa säännöksissä muutoin

on säädetty virkamieseläkkeen saajasta, on soveltuvin osin voimassa kansanedustajan oikeudesta eläkkeeseen 20 päivänä elokuuta 1948 annetun lain (618/48) ja kansanedustajain eläkelain (/67) mukaisen eläkkeen saajaan nähden.

4 §.

Jos kansanedustajana toimineen kuoltua suoritetaan virka- tai työsuhteeseen perustuvaa perhe-eläkettä, hautausapua tai hautauskustannusten korvausta taikka muita niitä vastaavia etuja, vähennetään tämän lain mukaan maksettavasta perhe-eläkkeestä, hautausavusta tai hautauskustannusten korvauksesta puolet, kuitenkin enintään puolet edellä tarkoitettujen muiden etujen yhteismäärästä.

5 §.

Kansanedustajana toimineen leskelle ja lapsille voidaan, jos olosuhteet ovat säälittävät, myöntää valtion varoista ylimääräinen eläke, hautausapu tai hautauskustannusten korvaus.

Ylimääräisen etuuden myöntää hakemuksesta eduskunnan kansliatoimikunta.

Ylimääräisen eläkkeen osalta on soveltuvin kohdin noudatettava, mitä valtion ylimääräisistä eläkkeistä on voimassa.

6 §.

Tätä lakia sovelletaan 1 päivästä tammi-kuuta 1967.

Helsingissä 31 päivänä maaliskuuta 1967.

Tasavallan Presidentti

URHO KEKKONEN.

Oikeusministeri *A. Simonen.*

**Valtiovarainvaliokunnan mietintö
N:o 15 hallituksen esityksen johdosta kansanedustajain
eläkelaiksi ja perhe-eläkelaiksi.**

Eduskunta on 7 päivänä viimeksi kulu-
nutta huhtikuuta lähettänyt valtiovarainva-
liokunnan valmisteltavaksi hallituksen esityk-
sen n:o 39 kansanedustajain eläkelaiksi ja
perhe-eläkelaiksi.

Hallituksen esityksen antaminen johtuu
siitä, että eduskunnan kansliatoimikunta on
valtioneuvostolle osoitetussa, 28 päivälle kesä-
kuuta 1966 päivätyssä kirjeessä kiinnittänyt
huomiota siihen, että voimassa oleva, kansan-
edustajan oikeudesta eläkkeeseen annettu laki
on rakennettu monissa kohdin erilaisille peri-
aatteille kuin kuluvan vuoden alusta voimaan
tullut valtion uusi eläkelainsäädäntö ja että
kansanedustajain perhe-eläkettä koskevat
säännökset eivät vastaa nykyisiä valtion vi-
ran ja toimen haltijain perhe-eläkesäännök-
siä.

Esitykseen sisältyvää uutta eläkelakiehdo-
tusta laadittaessa on toisaalta pyritty siihen,
ettei kansanedustajain nykyistä eläkejärjes-
telmää huononnettaisi, toisaalta on taas tä-
hän eläkejärjestelmään nyt tuotu mukaan
niitä uusia periaatteita, joille kuluvan vuo-
den alusta voimaan tullut valtion eläkelaki
rakentuu. Eläkelakiehdotuksen mukaan mää-
rättyisivät kansanedustajain eläkkeet siten
vastaisuudessa ansaintaperiaatteen mukaisesti,
karenssiaika (odotusaika) lyhenisi käytän-
nössä yhteen kuukauteen ja eläkkeen määrä
laskettaisiin saman laskutavan mukaisesti
kuin valtion uudessa eläkelaiassa. Samaa työ-
kyvyttömyyseläkejärjestelmää kuin valtion
eläkelaiassa tultaisiin noudattamaan myös kan-
sanedustajain osalta, eläkkeiden myöntämi-
nen siirtyisi valtiokonttorille ja myös edusta-
janeläkkeet tarkistettaisiin samalla tavoin
kuin valtion eläkelain mukaiset eläkkeet.

Hallituksen esitykseen sisältyvä toinen laki-
ehdotus, ehdotus kansanedustajain perhe-

eläkelaiksi, rakentuu täysin valtion virkamies-
ten nykyisen perhe-eläkelain pohjalle.

Valiokunta on käsiteltään asian todennut
kansanedustajain eläkejärjestelmän uudista-
misen tarpeelliseksi ja tässä tarkoituksessa
ehdotetut uudet lait sisällöltään yleensä
asianmukaisiksi. Valiokunta on sen vuoksi,
hallituksen esityksen perusteluihin yhtyen,
päättänyt asettua puoltamaan siihen sisälty-
vien lakiehdotusten hyväksymistä, eläkelaki-
ehdotuksen osalta kuitenkin eräin muutoksin.

Valiokunta on siten todennut, että sanotun
lakiehdotuksen 8 §:n säännökset, jotka kos-
kevat eläkkeiden yhteensovittamista, eivät
rakennu saman ansaintaperiaatteen pohjalle,
jota on seurattu työntekijäin eläkelain
(TEL:in) ja valtion eläkelain (VEL:in)
vastaavia yhteensovittamissäännöksiä laadi-
taessa. Valiokunta on sen vuoksi kirjoitta-
nut mainitun 8 §:n uudelleen ja tällöin pyr-
kinyt saamaan sen sisällöltään sellaiseksi,
että eläkkeiden yhteensovittaminen kansan-
edustajain uuden eläkelain mukaan tulisi ta-
pahtumaan muuten samojen sääntöjen mu-
kaan kuin TEL:in ja VEL:in mukainen yh-
teensovittaminen, paitsi että eläkkeen perus-
teena olevaa muuta palkkaa tai suoritusta
kuin edustajanpalkkaa ei yhteensovitusperus-
tetta määrättäessä otettaisi huomioon siltä
osin kuin se on valtion virkamiehille makset-
tavaa korkeinta peruspalkkaa suurempi.

Eläkelakiehdotuksen 22 §:ään on samalla
tehty muodollista laatua olevia korjauksia.

Valiokunta, edellä lausuttuun viitaten kun-
nioittaen ehdottaa,

*että Eduskunta päättäisi hyväksyä
hallituksen esitykseen sisältyvät laki-
ehdotukset näin kuuluvina:*

Kansanedustajain eläkelaki.

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1—7 §.

(Kuten hallituksen esityksessä.)

8 §.

Jos kansanedustajalle myönnetty eläke sekä hänelle maksettava kansaneläkkeen perusosa, tapaturmavakuutuslain säännöksiin perustuva elinkorko, liikennevakuutuslain nojalla myönnetty omaan vammaan perustuva jatkuva korvaus (poist.), sotilasvammalain mukainen elinkorko, työntekijäin eläkelain 8 §:n 4 momentissa tarkoitettu peruseläke tai muu siihen verrattava virka- tai työsuhteeseen perustuva eläke yhteensä ylittävät 2 momentissa säädetyn yhteensovitusrajan, ylittävä osa vähennetään tämän lain mukaisesta eläkkeestä sitä maksettaessa.

Yhteensovitusraja on 66 prosenttia yhteensovitusperusteesta, joka 3 momentissa mainituin poikkeuksin on joko eläkkeen perusteena oleva edustajanpalkkio tai sitä suurempi työntekijäin eläkelain 8 §:n 4 momentissa tarkoitettun peruseläkkeen perusteena oleva korkein palkka, enintään kuitenkin valtion virkamiehille maksettavan korkeimman peruspalkan määrä.

Jos kansanedustaja on kansanedustajana ollessaan samanaikaisesti vähintään 6 kuukautta yhdenjaksoisesti yhdessä tai useammassa työntekijäin eläkelain 8 §:n 4 momentin 1 tai 3—9 kohdassa tarkoitettuun peruseläkkeeseen oikeutettavassa virka- tai työsuhteessa, lisätään yhteensovitusperustetta määrättäessä eläkkeen perusteena olevaan edustajanpalkkioon mainittujen muiden eläkkeiden perusteina olevat palkat. Jos kansanedustaja on välittömästi ennen eläketapahtumaa saanut aikaisemman eläketapahtuman johdosta edellä tarkoitettua peruseläkettä tai muuta eläkettä tai suoritusta ja on vähintään 3 vuoden ajan ollut samanaikaisesti kan-

sanedustajana, lisätään yhteensovitusperustetta määrättäessä eläkkeen perusteena olevaan edustajanpalkkioon 10/6 mainitun aikaisemman eläkkeen tai suorituksen määrästä. Eläkkeen perusteena olevaan edustajanpalkkioon ei kuitenkaan lisätä edellä tarkoitettua muuta palkkaa tai mainitulla tavalla korotetun aikaisemman eläkkeen tai suorituksen määrää siltä osin kuin se on valtion virkamiehille maksettavaa korkeinta peruspalkkaa suurempi.

Kuukausieläkkeen määrä tasoitetaan lähimpään täyteen markkamäärään. Jos kaksi lukua on tällaisena lähimpänä lukuna, tasoitus suoritetaan suurempaan niistä.

9—21 §.

(Kuten hallituksen esityksessä.)

22 §.

Tätä lakia sovelletaan 1 päivästä tammi-kuuta 1967 ja sillä kumotaan, mikäli tämän pykälän säännöksistä ei muuta johdu, kansanedustajan oikeudesta eläkkeeseen 20 päivänä elokuuta 1948 annettu laki (618/48) siihen myöhemmin tehtyine muutoksineen.

Tätä lakia sovelletaan (poist.) vuoden 1962 valtiopäivillä tai sen jälkeen edustajana toimineisiin ja eläkeajan lukeminen alkaa aikaisintaan 1 päivästä toukokuuta 1907. Niillä, joilla ennen tämän lain voimaantuloa sattuneen eläketapahtuman johdosta on oikeus eläkkeeseen aikaisempienkin säännösten nojalla, on oikeus saada se eläke, joka on suurempi. Eläkeasian, joka ennen tämän lain voimaantuloa on ratkaistu lainvoimaisella päätöksellä ja joka koskee edellä tarkoitettua eläketapahtumaa, käsittelee valtiokonttori hakemuksesta uudelleen.

3 ja 4 mom. (Kuten hallituksen esityksessä.)

Kansanedustajain perhe-eläkelaki.

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1—6 §.

(Kuten hallituksen esityksessä.)

Helsingissä 25 päivänä toukokuuta 1967.

Asian käsittelyyn ovat ottaneet osaa puheenjohtaja Raunio, jäsenet Antila, Haapasalo, Heinonen, Hietala, Jussila, Karvikko, Käkelä, Laine, Lähteenmäki, Nordström, J. E.

Partanen, Pekkarinen, Rosnell, Siltanen ja Väyrynen sekä varajäsenet Hara, Holopainen, I. Linna, Lukkarinen ja Silander.

Suuren valiokunnan mietintö N:o 69 hallituksen esityksen johdosta kansanedustajain eläkeläiksi ja perhe-eläkeläiksi.

Suuri valiokunta on, käsiteltyään yllämainitun asian, päättänyt yhtyä kannattamaan valtiovarainvaliokunnan mietinnössä n:o 15 tehtyjä ehdotuksia ja ehdottaa siis kunnioittaen,

että Eduskunta päättäisi hyväksyä hallituksen esitykseen sisältyvän en-

Helsingissä 30 päivänä toukokuuta 1967.

simmäisen lakiehdotuksen valtiovarainvaliokunnan ehdotuksen mukaisesti; ja että esitykseen sisältyvä toinen lakiehdotus hyväksyttäisiin muuttamattomana.

Eduskunnan vastaus Hallituksen esitykseen kansanedustajain eläkelainsäädännön muuttamisesta.

Eduskunnalle on annettu Hallituksen esitys N:o 39 kansanedustajain eläkelainsäädännön muuttamisesta, ja Eduskunta, jolle Valtio-

varainvaliokunta on asiasta antanut mietintönsä N:o 15 sekä Suuri valiokunta mietintönsä N:o 69, on hyväksynyt seuraavat lait:

Kansanedustajain eläkelaki.

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 §.

Kansanedustajalla on oikeus saada valtion varoista vanhuus- ja työkyvyttömyyseläkettä siten kuin tässä laissa säädetään.

Kansanedustajan eläketurvasta huolehtii valtiokonttori.

2 §.

Vanhuuseläkkeen saamisen edellytyksenä on, että kansanedustaja on saavuttanut 60 vuoden iän ja että edustajantoimi on päätynyt.

Milloin vanhuuseläkkeen saaja valitaan kansanedustajaksi, hänellä on oikeus tuon edustajantoimen päätyttyä saada tämän lain nojalla vain yksi eläke.

3 §.

Työkyvyttömyyseläkkeen saamisen edellytyksenä on, että kansanedustaja edustajantoimen kestäessä on käynyt sairauden, vian tai vamman johdosta kykenemättömäksi sanottuun toimeen todennäköisesti vähintään vuoden ajaksi, työkyvyttömyyden alkamisesta kulunut aika mukaan luettuna, taikka että edustaja edustajantoimen päätyttyä on käynyt yhtä pitkäksi ajaksi kykenemättömäksi virkaan tai työhön, jota ikä, ammattitaito ja muut seikat huomioon ottaen on pidettävä hänelle sopivana ja kohtuullisen toimeentulon turvaavana, tai saanut virka- tai työsuhteeseen perustuvan, työntekijäin eläkelain

(395/61) 8 §:n 4 momentissa mainitun työkyvyttömyyseläkkeen.

Työkyvyttömyyseläkettä ei myönnetä tai sen määrää alennetaan, jos edustaja on aiheuttanut työkyvyttömyytensä tahallaan. Eläkkeen määrää voidaan alentaa, jos työkyvyttömyys on aiheutunut edustajan törkeästä tuottamuksesta tai jos hän on saanut sairauden, vian tai vamman rikollisella teolla.

Milloin työkyvyttömyys aiheutuu sellaisesta sairaudesta, viasta tai vammasta, joka edustajalla oli edustajantoimen alkaessa, hänellä on oikeus työkyvyttömyyseläkkeeseen edustajantoimen perusteella vain, jos hän on tullut työkyvyttömäksi aikaisintaan vuoden kuluttua sanotun toimen alkamisesta.

4 §.

Eläkeajaksi luetaan jokaiselta vaalikaudelta, joksi kansanedustaja on valittu, edustajanvaalien toimittamiskuukauden 1 päivän ja lähinnä seuraavien vaalien toimittamiskuukauden 1 päivän välinen aika. Jos varamies kutsutaan edustajaksi, hänen oikeutensa lukea hyväksi eläkeaikaa alkaa siitä, kun hän ryhtyi toimintaan hoitamaan. Edustajantoimen lakatessa kesken vaalikauden lakkaa myös eläkeajan hyväksi lukeminen.

Eläkeajaksi työkyvyttömyyseläkettä var-
ten luetaan myös työkyvyttömyyden alka-
misen ja 60 vuoden iän saavuttamisen väli-
nen aika, jos työkyvyttömyys on alkanut
kansanedustajan toimikauden aikana tai en-
nen kuin vuosi on kulunut sen päättymisestä,
ei kuitenkaan siinä tapauksessa, että edustaja
tullessaan toimikauden päätyttyä työkyvyttö-
mäksi on virka- tai työsuhteessa, johon liittyy
eläketurva, ja hän tämän perusteella on saa-
vuttanut oikeuden työkyvyttömyyseläkkeen
saamiseen siten, että eläkeajaksi luetaan työ-
kyvyttömyyden alkamisen ja eläkeiän saavut-
tamisen välinen aika tai vastaava ansio.

Eläkeajaksi luetaan niin ikään aika, jona
kansanedustaja on saanut 2 momenttia sovel-
taen myönnettyä työkyvyttömyyseläkettä,
milloin hänelle myöhemmin vanhuuden tai
uuden työkyvyttömyyden johdosta on myön-
nettävä eläke tämän lain nojalla.

Eläkeaikaa luettaessa kukin ajanjakso
otetaan huomioon vain yhteen kertaan.

Eläke aika lasketaan täysin kuukausin.

5 §.

Eläkkeen perusteena on edustajanpalk-
kiosta annetun lain (328/47) mukaan kan-
sanedustajalle kuukaudelta suoritettava edus-
tajanpalkkio, kuitenkin vähintään valtion
B 1 palkkausluokkaan kuuluvasta virasta kuu-
kaudelta suoritettavaa peruspalkkaa vastaava
määrä.

6 §.

Eläkkeen määrä on jokaiselta eläkeajaksi
luetulta täydeltä kuukaudelta eläkkeen pe-
rusteena olevasta edustajanpalkkiosta tai
määrästä 11/40 prosenttia.

Eläkkeen enimmäismäärä on 66 prosenttia
eläkkeen perusteena olevasta palkkiosta tai
määrästä.

7 §.

Eläke myönnetään hakemuksesta.

Eläkettä ei ilman pätevää syytä myön-
netä takautuvasti pitemmältä kuin vuoden
ajalta ennen eläkehakemuksen tekemistä.

8 §.

Jos kansanedustajalle myönnetty eläke sekä
hänelle maksettava kansaneläkkeen perusosa,
tapaturmavakuutuslain säännöksiin perustuva
elinkorko, liikennevakuutuslain nojalla myön-
netty omaan vammaan perustuva jatkuva kor-

vaus, sotilasvammalain mukainen elinkorko,
työntekijäin eläkelain 8 §:n 4 momentissa
tarkoitettu peruseläke tai muu siihen verrat-
tava virka- tai työsuhteeseen perustuva eläke
yhteensä ylittävät 2 momentissa säädetyn yh-
teensovitusrajan, ylittävä osa vähennetään
tämän lain mukaisesta eläkkeestä sitä mak-
settaessa.

Yhteensovitusraja on 66 prosenttia yhteen-
sovituserusteesta, joka 3 momentissa maini-
tuin poikkeuksin on joko eläkkeen perusteena
oleva edustajanpalkkio tai sitä suurempi
työntekijäin eläkelain 8 §:n 4 momentissa
tarkoitettun peruseläkkeen perusteena oleva
korkein palkka, enintään kuitenkin valtion
virkamiehille maksettavan korkeimman perus-
palkan määrä.

Jos kansanedustaja on kansanedustajana
ollessaan samanaikaisesti vähintään 6 kuu-
kautta yhdenjaksoisesti yhdessä tai useam-
massa työntekijäin eläkelain 8 §:n 4 momen-
tin 1 tai 3—9 kohdassa tarkoitettuun perus-
eläkkeeseen oikeuttavassa virka- tai työsuh-
teessa, lisätään yhteensovituserustetta mää-
rättäessä eläkkeen perusteena olevaan edus-
tajanpalkkioon mainittujen muiden eläkkei-
den perusteina olevat palkat. Jos kansan-
edustaja on välittömästi ennen eläketapahtu-
maa saanut aikaisemman eläketapahtuman
johdosta edellä tarkoitettua peruseläkettä tai
muuta eläkettä tai suoritusta ja on vähin-
tään 3 vuoden ajan ollut samanaikaisesti kan-
sanedustajana, lisätään yhteensovituserus-
tetta määrättäessä eläkkeen perusteena ole-
vaan edustajanpalkkioon 10/6 mainitun aikai-
semman eläkkeen tai suorituksen määrästä.
Eläkkeen perusteena olevaan edustajanpalk-
kioon ei kuitenkaan lisätä edellä tarkoitettua
muuta palkkaa tai mainitulla tavalla korote-
tun aikaisemman eläkkeen tai suorituksen
määrää siltä osin kuin se on valtion virka-
miehille maksettavaa korkeinta peruspalkkaa
suurempi.

Kuukausieläkkeen määrä tasoitetaan lähim-
pään täyteen markkamäärään. Jos kaksi lu-
kua on tällaisena lähimpänä lukuna, tasoitus
suoritetaan suurempaan niistä.

9 §.

Eläke maksetaan kuukausittain sen kuu-
kauden alusta, jolloin oikeus eläkkeen saami-
seen syntyi, kuitenkin aikaisintaan siitä
ajankohdasta, jolloin oikeus palkkion saami-
seen edustajantoimesta päättyy.

Jos työkyvyttömyyseläke on myönnetty ta-
kautuvasti ja jos eläkkeen saajalle samalta
ajalta sen sairauden, vian tai vamman joh-
dosta, joka on aiheuttanut eläkkeen perus-
teena olevan työkyvyttömyyden, on maksettu
päivärahaa sairausvakuutuslain nojalla, päi-
värahaa vastaava osa eläkkeestä suoritetaan
sairausvakuutusrahastolle.

10 §.

Eläkkeen määrä tarkistetaan siten kuin
valtion eläkelain (280/66) 16 §:ssä on sano-
tussa laissa tarkoitettujen eläkkeiden osalta
säädetty.

11 §.

Eläkkeen saajalle ei makseta eläkettä siltä
ajalta, jona hän eläkkeen myöntämisen jäl-
keen uudelleen kansanedustajaksi valittuna
saa edustajanpalkkiota. Eläke maksetaan siitä
riippumatta, saako eläkkeen saaja palkkausta
valtiolta tai muuta palkkaa, mikäli jäljem-
pänä ei toisin säädetä.

Jos eläkkeen saaja on rangaistuslaitoksessa
kärsimässä vapausrangaistusta tai sikon
muuntorangaistusta taikka jos hänet on mää-
rätty pakkolaitokseen, työlaitokseen, pakko-
työlaitokseen, päihdyttävien aineiden väärin-
käyttäjien huollosta annetussa laissa (96/61)
tarkoitettuun huoltolaan tai muuhun niihin
verrattavaan laitokseen, eläkkeen maksaminen
keskeytetään siksi ajaksi, minkä laitoksessa
olo kestää kolmea kuukautta kauemmin.

Jos eläkkeen saajalla on omaisia, joista
hän lain mukaan on velvollinen pitämään
huolta, eläke tai osa siitä voidaan 2 momen-
tin estämättä maksaa asianomaiselle sosiaali-
lautakunnalle käytettäväksi eläkkeensaajan
omaisten huoltoon.

12 §.

Työkyvyttömyyseläke lakkautetaan, sen
maksaminen keskeytetään tai maksettavaa
määrää alennetaan, jos eläkkeen saaja, sen
jälkeen kun se aika, joksi hänet on valittu
kansanedustajaksi, on kulunut, mutta ennen
kun hän on saavuttanut 60 vuoden iän,
todetaan ansiotyöhön kykeneväksi ja jos hä-
nelle on tarjolla sellaista valtion tai muuta
ansiotyötä, jota ikä, ammattitaito ja muut
seikat huomioon ottaen on pidettävä hänelle
sopivana ja kohtuullisen toimeentulon tur-
vaavana.

Jos työkyvyttömyyseläkkeen saaja ilman
hyväksyttävää syytä kieltäytyy valtion kus-
tannettavasta hänen työkykynsä palautta-
mista tarkoittavasta lääkintähuollosta, koulu-
tuksesta tai työhuollosta, hengenvaarallisena
pidettävää hoitotoimenpidettä lukuunotta-
matta, eläkkeen maksaminen keskeytetään tai
maksettavaa määrää alennetaan.

Työkyvyttömyyseläke, joka on myönnetty
3 §:n 1 momenttia soveltaen sillä perusteella,
että eläkkeen saaja on saanut työntekijäin
eläkelain 8 §:n 4 momentissa mainitun työ-
kyvyttömyyseläkkeen, lakkautetaan, sen mak-
saminen keskeytetään tai maksettavaa määrää
alennetaan kuitenkin vain, jos eläkkeen
myöntämisen perusteena olevaan eläkkeeseen
nähdén menetellään siten.

13 §.

Jos eläkkeen saaja, jolta 4 §:n 2 mo-
menttia soveltaen myönnetty työkyvyttömyys-
eläke on lakkautettu, myöhemmin tulee sa-
man sairauden, vian tai vamman johdosta
uudelleen työkyvyttömäksi, hänelle myönne-
tään työkyvyttömyyseläke samojen perustei-
den mukaan kuin lakkautettu eläke.

14 §.

Työkyvyttömyyseläke muuttuu vanhuus-
eläkkeeksi eläkkeen saajan saavuttaessa 60
vuoden iän.

15 §.

Eläkkeen saaja menettää oikeutensa eläke-
erään, jota ei ole nostettu kolmen vuoden
kuluessa sen kalenterivuoden päättymisestä,
jonka aikana se on eräntynyt maksetta-
vaksi.

16 §.

Eläkeasiassa voidaan antaa ennakkotieto,
jos se katsotaan hakijalle erityisen tärkeäksi.
Kun hakija nojautuu ennakkotiedon sisäl-
tävään päätökseen, ennakkotietoa on nouda-
tettava annettaessa eläkepäätös henkilölle,
jota ennakkotieto koskee, edellyttäen, että
eläke myönnetään niiden säännösten nojalla,
joihin ennakkotieto perustuu. Ennakkotie-
dosta saadaan kuitenkin poiketa eläkkeen ha-
kijan eduksi.

17 §.

Asianosainen ja valtiokonttorin eläkeasia-
mies, joka on tyytymätön valtiokonttorin

päätökseen eläkettä koskevassa asiassa, saa hakea siihen muutosta valittamalla korkeimpaan hallinto-oikeuteen siten kuin on säädetty muutoksenhausta hallintoasioissa annetussa laissa (154/50). Eläkeasiamiehen valitusaika luetaan päätöksen tekemisestä.

Päätökseen, jolla on kieltäydytty antamasta tämän lain 16 §:ssä tarkoitettu ennakkotieto, ei saa hakea muutosta.

Päätös saadaan panna täytäntöön lainvoimaa vaille olevana, jollei muutoksen hakeminen täytäntöönpanon vuoksi käy hyödyttömäksi tai valitusviranomaisen kiellä täytäntöönpanemista.

18 §.

Eläke, jota ei ole lakkautettu tai jonka maksamista ei ole keskeytetty, maksetaan sen kuukauden loppuun, jonka aikana eläkkeensaaja on kuollut.

Eläkkeen myöntämisestä ja maksamisesta sekä ennakkotiedosta on muutoin soveltuvin kohdin voimassa, mitä valtion virkamiesten eläkkeistä on säädetty. Eduskunnan kansliatoimikunnan on eläkkeiden maksamisen valvontaa varten ilmoitettava valtiokonttorille tiedossaan olevista, asiaan vaikuttavista seikoista.

Kunnan ja muun julkisoikeudellisen yhteisön viranomaisen tai laitoksen, eläketurvakeskuksen, vakuutus- ja eläkelaitoksen sekä sairaalan ovat velvolliset pyynnöstä antamaan maksutta valtiokonttorille hallussaan olevat tiedot, jotka voivat vaikuttaa käsiteltävänä olevan eläkeasian ratkaisemiseen, noudattaen kuitenkin, mitä muussa laissa on salassapitovelvollisuudesta säädetty. Lääkärin lausunnosta ja todistuksesta on kuitenkin suoritettava kohtuullinen korvaus.

19 §.

Milloin erityisiä syitä on, eduskunnan kansliatoimikunta voi hakemuksesta myöntää ylimääräisen eläkkeen kansanedustajana toimineelle. Ylimääräinen eläke ja tämän lain mukainen vakainainen eläke saavat yhteensä olla enintään niin suuret kuin edellä 6 ja 8 §:ssä on vakinaisen eläkkeen määrästä säädetty.

Ylimääräisten eläkkeiden osalta on muutoin soveltuvin kohdin noudatettava, mitä valtion ylimääräisistä eläkkeistä on voimassa.

20 §.

Eläkkeen saaja, jolla on oikeus tämän lain mukaiseen eläkkeeseen, on velvollinen alistumaan siihen, mitä vastaisuudessa mahdollisesti säädetään hänelle samanaikaisesti tulevien eläkkeiden, sairausvakuutus-, tapaturmavakuutus-, sotilasvamma- tai liikennevakuutuskorvausten huomioon ottamisesta eläkkeen määrän laskemiseksi.

21 §.

Tarkempia säännöksiä tämän lain soveltamisesta voidaan antaa asetuksella.

22 §.

Tätä lakia sovelletaan 1 päivästä tammiukuuta 1967 ja sillä kumotaan, mikäli tämän pykälän säännöksistä ei muuta johdu, kansanedustajan oikeudesta eläkkeeseen 20 päivänä elokuuta 1948 annettu laki (618/48) siihen myöhemmin tehtyine muutoksineen.

Tätä lakia sovelletaan vuoden 1962 valtiopäivillä tai sen jälkeen edustajana toimineisiin ja eläkeajan lukeminen alkaa aikaisintaan 1 päivästä toukokuuta 1907. Niillä, joilla ennen tämän lain voimaantuloa sattuneen eläketapahtuman johdosta on oikeus eläkkeeseen aikaisempienkin säännösten nojalla, on oikeus saada se eläke, joka on suurempi. Eläkeasian, joka ennen tämän lain voimaantuloa on ratkaistu lainvoimaisella päätöksellä ja joka koskee edellä tarkoitettua eläketapahtumaa, käsittelee valtiokonttori hakemuksesta uudelleen.

Aikaisemmin voimassa olleita säännöksiä sovelletaan 1 momentin säännöksen estämättä henkilöön, joka viimeistään vuoden 1968 aikana kirjallisesti ilmoittaa eduskunnan kansliatoimikunnalle tai valtiokonttorille niin haluvansa, ja ilman tuollaisen ilmoituksen tekemistään henkilöön, jolla tämän lain voimaantullessa on kansanedustajan oikeudesta eläkkeeseen annetun, 1 momentissa mainitun lain 1 §:n 1 momentin nojalla oikeus saada eläkettä valtion varoista, mutta jolla ei ole oikeutta eläkkeen saamiseen tämän lain nojalla, sekä, jollei 2 momentista muuta johdu, ennen tämän lain voimaantuloa myönnettyihin eläkkeisiin.

Milloin kansanedustajan oikeudesta eläkkeeseen annetun lain nojalla myönnetyn eläkkeen saaja valitaan kansanedustajaksi, hänellä on oikeus tuon edustajantoimen päätyttyä saada vain yksi kansanedustajan eläke.

Kansanedustajain perhe-eläkelaki.

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 §.

Kansanedustajan kuoltua suoritetaan hänen jälkeensä valtion varoista perhe-eläkettä, hautausapua ja hautauskustannusten korvausta valtion virkamiesten perhe-eläkkeistä ja hautausavuista annetussa laissa (696/56) säädettyjen perusteiden mukaisesti, ja on mainituista eduista muutoinkin voimassa, mitä valtion virkamiesten osalta on säädetty, kuitenkin ottaen huomioon, mitä tässä laissa säädetään.

Perhe-eläketurvasta huolehtii valtiokonttori.

2 §.

Edunjättäjän palkalla tarkoitetaan edustajanpalkkiota.

3 §.

Mitä valtion virkamiesten 1 §:ssä mainituja etuja koskevissa säännöksissä muutoin on säädetty virkamieseläkkeen saajasta, on soveltuvin osin voimassa kansanedustajan oikeudesta eläkkeeseen 20 päivänä elokuuta 1948 annetun lain (618/48) ja kansanedustajain eläkelain (/67) mukaisen eläkkeen saajaan nähden.

4 §.

Jos kansanedustajana toimineen kuoltua suoritetaan virka- tai työsuhteeseen perustuvaa perhe-eläkettä, hautausapua tai hautauskustannusten korvausta taikka muita niitä vastaavia etuja, vähennetään tämän lain mukaan maksettavasta perhe-eläkkeestä, hautausavusta tai hautauskustannusten korvauksesta puolet, kuitenkin enintään puolet edellä tarkoitettujen muiden etujen yhteismäärästä.

5 §.

Kansanedustajana toimineen leskelle ja lapsille voidaan, jos olosuhteet ovat sääliittävät, myöntää valtion varoista ylimääräinen eläke, hautausapu tai hautauskustannusten korvaus.

Ylimääräisen etuuden myöntää hakemuksesta eduskunnan kansliatoimikunta.

Ylimääräisen eläkkeen osalta on soveltuvin kohdin noudatettava, mitä valtion ylimääräisistä eläkkeistä on voimassa.

6 §.

Tätä lakia sovelletaan 1 päivästä tammi-kuuta 1967.

Helsingissä 2 päivänä kesäkuuta 1967.
